Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Hacettepe University Journal of Education

e-ISSN: 2536-4758

MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programlarının Aile Katılımı ve Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri*

Mine Canan DURMUŞOĞLU**

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 13.11.2020

Kabul Tarihi: 07.01.2021

Erken Görünüm Tarihi: 16.01.2021

Basım Tarihi: 30.04.2022

ÖZET

Nitelikli ve etkili okul öncesi eğitim programları bir çok boyutu kapsamaktadır. Bu boyutlardan ikisi ise aile katılımı ve değerlendirme boyutlarıdır. Aile katılımı boyutu, ailelerin çocuklarının eğitiminde sorumluluk alarak eğitime katılımlarını sağlarken, etkili ebeveynler olarak gelişmelerine de destek vermektedir. Değerlendirme boyutu ise çocukların, programın ve öğretmenin kendisini değerlendirmesini kapsamaktadır. Alan yazında MEB Okul Öncesi Eğitim Programları'na ilişkin farklı konularda okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini içeren çalışmalar yer almaktadır. Fakat 2002-2013 yılları arasındaki okul öncesi eğitim programlarının aile katılımı ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelendiği tarihsel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu noktadan hareketle yapılan araştırmada 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın aile katılımı ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma deseni kapsamında görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi, 2003-2004 ve 2015-2016 eğitim-öğretim yıllarında Ankara ili sekiz ilçe merkezinde MEB'e bağlı resmi anasınıfı ve anaokullarda çalışmış olan 40 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, yarı yapılandırılmış "Öğretmen Görüşme Formu" ve öğretmenlere ait "Kişisel Bilgi Formu"dur. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin yıllar geçtikçe, programların aile katılımı uygulamaları hakkında ailelerin daha katılımcı ve bilinçli olduğu, değerlendirme uygulamalarında ise daha etkili ve alternatif değerlendirme yöntemlerinin kullanıldığı yönünde olumlu bir görüş benimsedikleri saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim programı, ebeveyn katılımı, aile katılımı uygulamaları, program değerlendirme uygulamaları

Teacher Opinions on Family Involvement and Assessment Practices of the MoNE 2002, 2006, and 2013 Preschool Education Curricula

Article Information

Received: 13.11.2020

Accepted: 07.01.2021

Online First: 16.01.2021

Published: 30.04.2022

ABSTRACT

Qualified and effective preschool education programs cover many dimensions. Family involvement and assessment dimensions are two of these dimensions. While the family participation dimension enables families to participate in education by taking responsibility in the education of their children, it also supports their development as effective parents. The dimensioning of the program includes the assesment of the children, program and the teacher herself. The literature includes studies involving the opinions of preschool teachers on different issues regarding the Ministry of National Education (MoNE) Preschool Education Curricula. However, there is no historical study examining teacher opinions on family involvement and assessment practices considering the MoNE 2002, 2006, and 2013 Preschool Education Curricula. Therefore, this study aimed at examining teachers' opinions on the family involvement and assessment practices of the MoNE 2002, 2006, and 2013 Preschool Education Curricula. Interview method among qualitative research models was used in this study. The data were collected using "Teacher Personal Information Form" and "Teacher Interview Form". The population of this study consisted of the 40 preschool teachers working in kindergartens and preschools in Ankara between 2003-2004 and 2015-2016 academic years. The sample of the study consists of 40 preschool teachers who worked in official kindergarten and kindergartens affiliated to MEB in eight district centers of Ankara province in the academic years of 2003-2004 and 2015-2016. Descriptive analysis was used to analyze the data obtained from the opinions of preschool teachers on the practices of family involvement and practices of curricula assesment. Over the years, the preschool teachers participating in the study have adopted a positive opinion that families are more participatory and conscious about the family involvement practices of the programs, and that more effective and alternative assessment methods were used in the assessment practices.

Keywords: Preschool education curriculum, practices of parental involvement, practices of family involvement, practices of curriculum assessment.

doi: 10.16986/HUJE.2021066835 Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi

* Bu çalışma yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE. e-posta: minenildurmusoglu@gmail.com (ORCID: 0000-0001-6777-9117)

Kaynakça Gösterimi: Durmuşoğlu, M. C. (2022). MEB 2002, 2006 ve 2013 okul öncesi eğitim programlarının aile katılımı ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37*(2), 654-668. doi: 10.16986/HUJE.2021066835

Citation Information: Durmuşoğlu, M. C. (2022). Teacher opinions on family involvement and assessment practices of the MoNE 2002, 2006, and 2013 preschool education curricula. *Hacettepe University Journal of Education, 37*(2), 654-668. doi: 10.16986/HUJE.2021066835

1. GİRİŞ

Eğitim sisteminde sürecin başarıya ulaşmasını sağlayacak en önemli öğelerden biri eğitim programlarıdır. Eğitim programı, öğrenene öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi için okulda ve okul dışında yapılan her türlü etkinliği içine alacak şekilde sunulan tüm eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır (Erdamar Koç, 2018; Demirel, 2007). Okul öncesi dönemin gelişimsel açıdan yaşamın en önemli dönemi olduğu, tüm uzmanlarca kabul gören bilimsel bir gerçektir. Bu nedenle gelişimin hızlı olduğu bu dönemde, çocukların gelişimsel potansiyellerinin en üst düzeye ulaşabilmesi için eğitimin nitelikli ve istikrarlı eğitim programları ile yürütülmesi oldukça önemlidir (Albrecht ve Miller, 2004; Arı, 2003; August, 2008; Blakemore ve Frith, 2005; Güler,2001). Alan yazında çocukların gelişimsel potansiyelini artırmayı amaçlayan okul öncesi eğitim programlarının bazı temel özelliklere sahip olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Wechsler, Melnick, Maier ve Bishop'a (2016) göre yüksek kalitedeki erken çocukluk eğitim programlarında bulunması gereken önemli özellikler arasında; tüm çocukların gelişimine, bireysel farklılıklarına uygun olması, onların akademik, sosyal-duygusal ve fiziksel gelişimlerini değerlendirerek ihtiyaçları doğrultusunda desteklemesi yer almaktadır. Bunun yanısıra bu programlarda iyi yetişmiş öğretmenlerle ilgi çekici sınıf ortamları ve öğretim programları sunularak çocukların öğrenmeleri güçlendirilerek ilerlemelerine katkıda bulunulur. Ayrıca bu programlarda öğretmenlerin koçluk ve mentorluk hizmetleri ile sürekli desteklenmesi sağlanarak öğretimin kalitesi arttırılır, öğretmen başına düşen öğrenci sayısının az olduğu küçük sınıflarda hizmet verilir, aile katılımı çalışmalarında çeşitli yöntemler kullanılır, kapsamlı program değerlendirme çalışmaları ile etkili bir değerlendirme ve iyileştirme sistemi uygulanır.

Ülkemizde 1989 yılında çıkan taslak programdan sonra, ilk resmi okul öncesi eğitim programı 1994 yılında hazırlanmıştır (Gelişli ve Yazıcı, 2012). 1994 Programı 2002, 2006 yıllarında güncellenmiş, daha sonra ise 2013 yılında program geliştirme çalışmalarının gerektirdiği bilimsel yöntemlere dayalı olarak kapsamlı bir şekilde revize edilmiştir(MEB 2002, MEB 2006, MEB 2013). Günümüz koşullarında halen MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı kullanılmaktadır. Wechsler ve arkadaşlarının da belirttiği gibi yüksek kaliteli erken çocukluk eğitim programlarının önemli özellikleri arasında yer alan aile katılımı çalışmalarının etkili ve çeşitli yöntemlerle yürütülmesi ve programın kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu noktadan hareketle yapılan çalışmada ülkemizde kullanılmakta olan MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda aile katılımı ve program değerlendirme uygulamalarının öğretmenler tarafından nasıl gerçekleştirildiği irdelenmiştir.

1.1. Problem Durumu

Okulla anne babalar arasındaki çok boyutluluğa dayalı her türlü iletişim ve etkileşim örüntüsü olarak tanımlanan (Epstein, 2002) aile katılımı, okul öncesi eğitim programlarının temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Aile katılımı çalışmaları ile ailelerin okul ortamına katılması okul öncesi eğitim programlarının ve okul öncesi eğitimin başarıya ulaşmasında önemli rol oynar (Aktaş Arnas, 2011, Kieff ve Wellhousen, 2000). Erken çocukluk dönemindeki çocukların gelişim süreçlerinde önemli bir işleve sahip olan aile, aynı zamanda çocukların öğrenme sürecini de etkileyebilmektedir.

Öğretmen aile katılımı aracılığı ile çocukların ilgi, ihtiyaç ve deneyimlerine ilişkin eşsiz bilgiler kazanırken; aileler de çocuklarının gelişim ve öğrenme süreçlerine katılma ve katkıda bulunma olanağına sahip olurlar (Akt; Erkan, 2015; Yıldız ve Durmuşoğlu, 2018). Öğretmen ve aile arasındaki karşılıklı iletişim, okul öncesi eğitim programınının hedef kitlesi olan çocukların ihtiyaçları hakkında birbirlerini anlamalarını sağlar (Epstein ve Sanders, 2006). Bu açıdan bakıldığında aile ile okul arasında kurulacak işbirliği, çocuğun ev ve okul yaşantısını bütünleştirmesine yardımcı olmaktadır. Programlardaki aile katılımı çalışmaları aracılığı ile okullar, aileleri çocuklarının eğitiminde sorumlu kılarak söz sahibi olmasını sağlarken, ebeveynlik becerilerinin gelişmesine de katkı sunmaktadır.

Okul öncesi eğitimde aile katılımına yönelik yapılan çalışmalar, ebeveynleri ile öğretmenleri arasında olumlu iletişim ve işbirliği kurulan çocukların, okula uyum ve akademik başarılarının daha yüksek düzeyde olduğu, okulda sergiledikleri tutum ve davranışlarının ise daha olumlu yönde geliştiğine dikkat çekmektedir (Epstein, 2011; Henderson, Mapp, Johnson & Davies, 2007; Sheldon, 2003; Erkan, 2010). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim programlarına etkin katılımının sağlanmasına yönelik araştırmalar; ebeveynlerin programa etkin katılımının çocukların gelişim, akademik başarı ve topluma karşı uyumlu, mutlu, üretken bir birey olarak yetişmesinde son derece önemli olduğunu ileri sürmektedir (Rimm-Kaufman, Pianta, Cox & Bradley,2003; Marcon,1999; Temel, Aksoy ve Kurtulmuş,2010).

Türkiye'nin ilk resmi okul öncesi eğitim programı olan 1994 Programı'nda, okul aile işbirliğinin önemine değinilmiş, anne babanın eğitim ortamına katılımlarının sağlanarak, hem eğitime katkı sunmalarının hem de ana baba eğitiminin gerçekleştirilmesinin gerekliliği belirtilmiştir. MEB 2002 Programı'nda, 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan aile katılım çalışmalarına ek olarak öğretmenin ev ziyareti yapması, ailenin çocuğun eğitimine katılımının sağlanması, okul aile işbirliğinin ve sürekliliğinin önemi üzerinde durulmuştur. Programda her yarıyılda en az iki kez veli toplantısının yapılması, ailelerin öğretmenle bireysel görüşme yapabilmeleri, bu görüşmelerde öğretmenlerin dikkat etmesi gereken durumlar açıklanmıştır. MEB 2006 Programı'nda ayrı bir başlık altında yer verilen aile katılımı sayesinde, ailelerin okul öncesi eğitim konusunda bilinçlendirilebileceği, dolayısıyla eğitimde kalıcılığın arttırılacağı, ailenin çocuğunu öğretmenden daha iyi tanıması ve eğitiminde etkili olması sebebiyle ebeveynlere aile eğitimi verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. 2006 programında ev ziyaretleri aracılığıyla çocuğun gelişimsel değerlendirilmesi ve desteklenmesinde daha çok sosyal kültürel bağlama odaklanıldığı belirtilmiştir. Bu programda aile katılımı; aile eğitim etkinlikleri, aile iletişim etkinlikleri, ailelerin eğitim etkinliklerine katılımı, ev ziyaretleri, evde yapılabilecek etkinlikler, bireysel görüşmeler ve toplantılar, yönetim ve karar verme süreçlerine katılım ana başlıkları altında ele alınmıştır (Gelişli ve Yazıcı,2012; Köycehiz, Ağaçdan, Akaydın, Yorgun, Tezel Şahin,2016; MEB,2002; MEB,2006).

MEB 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda, her bir çocuğun evine yılda iki defa ev ziyareti yapılması ve sonuçların raporlanması zorunlu kılınmıştır. MEB 2013 Programı'nın aile katılımı boyutu önceki eğitim programlarına göre daha kapsamlı bir şekilde açıklanarak önemi üzerinde durulmuştur. Bunun yanısıra çocukların bütüncül gelişimi, bilgi, beceri, alışkanlık, davranış, tutum ve kazanımlarda sürdürülebilirliğin sağlanmasına yani okul-ev arasındaki sürekliliğe odaklanıldığı görülmüştür. Ayrıca 0-36 ay çocukları için, Eğitim Programı İle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (EBADER) ve 36-72 ay çocukları için, Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER) hazırlanarak programa eklenmiştir. Bu rehberler öğretmenlere aile katılımı çalışmalarını planlama ve uygulama konusunda kılavuzluk yaparken, programla birlikte bu rehberleri etkin bir şekilde kullanmaları gerektiği vurgulanmıştır (MEB,2013).

Eğitim programları hedef-içerik-eğitim durumları-değerlendirme gibi farklı öğelerden oluşan sistematik ve dinamik bir yapıdır. Programın temel öğelerinden birinde eksiklik ya da sorun olduğunda diğer öğeler de bu durumdan etkilenir. Etkili bir eğitim programına devinimsellik katan bir öğe de değerlendirmedir. Program değerlendirme çalışmalarının yapılması, uygulanmakta olan eğitim programının niteliğini arttırır. Bu programlar sistematik olarak değerlendirildiğinde diğer öğelerde oluşabilecek eksiklikler dikkate alınarak program revize edilebilir. Bu nedenle eğitim programlarının amacına uygun bir şekilde işlevselliklerini yerine getirebilmesi için sistematik olarak değerlendirme yapılması gerekmektedir (Ünver, 2020). Bu açıdan bakıldığında, okul öncesi eğitim programlarının başarısını etkileyen önemli boyutlardan biri de program değerlendirme boyutudur. Erken çocukluk eğitimi programlarında değerlendirme; çocukların, öğretmenin ve programın sistemli bir şekilde düzenli olarak değerlendirilmesini kapsar. Yapılan her bir bilimsel değerlendirme programın, çocuk, toplum ve aileler üzerindeki orta ve uzun vadeli etkilerinin belirlenmesine yardımcı olur (Hyson,2003). Okul öncesi eğitim programlarının değerlendirilmesinde çok yönlü değerlendirme yaklaşımlarının olması gerekmektedir. Bilimsel olarak geçerli yöntem ve teknikler rehberliğinde yapılan değerlendirmeler; programı oluşturan öğelerden biri olan kazanım ve göstergelerin çocuklara ve programa uygunluğunu, eğitim sürecinde beklenen öğrenme çıktılarını karşılama durumunu, program uygulandıktan sonra beklenen ve beklenmeyen sonuçların saptanmasını mümkün kılar. Bu nedenle değerlendirmede çeşitli alternatif araç ve teknikleri kullanmak oldukça önem arz etmektedir (Ledoux, Yoder & Hanes, 2010).

MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda çocuğun, öğretmenin ve programın değerlendirilmesine yer verilmiştir. MEB 2002 Programı'nda değerlendirme boyutu; çocuğun değerlendirilmesi, öğretmenin kendi performansını değerlendirmesi **ve** programın değerlendirilmesi şeklinde ele alınmıştır. MEB 2006 Programı'nda değerlendirmenin çocuğu değerlendirme bölümünde, kullanılan araçlara ilaveten gelişim kontrol listeleri, standart testler, anekdot kayıtları ve portfolyolar da katılarak çocukların değerlendirilmesinde yaklaşım ve araç çeşitliliğine önem verilmiştir (MEB, 2002; MEB, 2006; MEB,2013, Kandır ve Kurt, 2010). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda değerlendirme; çocuğun tüm gelişim alanlarında hem ayrıntılarıyla, hem de bütünsel olarak gözlenmesi, gözlem sonuçlarının raporlaştırılması, hazırlanan ve uygulanan planların tüm boyutları ile değerlendirilmesi ve öğretmenin kendini değerlendirmesi gibi farklı yönler ele alınarak yapılmıştır (MEB, 2013). Winter (1994) ve Kandır'a (2002) göre okul öncesi eğitim programının uygulanması kadar, öğretmenlerin bu programı ne derece doğru yorumladığı, bu programdan çalışmalarında ne kadar yararlandıkları ve kendilerini program konusunda yeterli bulup bulmadıkları, verilen eğitimin amacına ulaşmasında birinci derecede önem arz etmektedir. Eğer program verimli bir şekilde uygulanmıyorsa, plansız bir eğitim yapılıyor demektir Bu aynı zamanda öğretmen için büyük zorlukları da beraberinde getirir. Bu nedenle uygulanan eğitim programı periyodik olarak değerlendirilerek geliştirilmelidir.

Alan yazında MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın farklı boyutlarını ve bu konulardaki öğretmen görüşlerini inceleyen pek çok çalışmanın yer aldığı görülmektedir (Akkaya, 2009; Aslan, 2005; Can Gül, 2009; Cömert, 2003; Çamlıkaya, 2007; Çaltık, 2004, Demir, 2001; Durmuşçelebi ve Akkaya,2011; Düşek, 2008, Gelişli ve Yazıcı, 2012; Güler, 2001; Oğuz ve Köksal Akyol,2006; Özsırkıntı, Akay ve Bolat, 2014; Weiss, 2013; Yıldız, 2012). Ancak tarihsel süreçte programların aile katılımı ve değerlendirme boyutlarının birarada incelendiği boylamsal çalışmalara rastlanmadığı için çalışmanın alan yazına katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

Araştırmada Türkiye'deki okul öncesi öğretmenlerinin MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda yer alan aile katılımı ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırma Problemi

Okul öncesi öğretmenlerinin MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda yer alan aile katılımı ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2.1. Araştırmanın alt problemleri

1. Okul öncesi öğretmenlerinin MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda yer alan aile katılımı uygulamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda yer alan değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma deseni kapsamında görüşme yöntemi kullanılmıştır. Brigss (1986) görüşmeyi; "sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda en yaygın kullanılan veri toplama yöntemi olarak savunmaktadır ve bu durumun, görüşme yönteminin, bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikayetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi edinmede oldukça etkili bir yöntem olmasından kaynaklandığını belirtmektedir." Nitel araştırma sonucu elde edilen verilerin analizi sırasında betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Çalışmanın evreni, Ankara'da 2003-2004 ve 2015-2016 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okullarındaki anasınıflarında ve anaokullarında çalışan okul öncesi öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemi; Ankara ili Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan, Yenimahalle ilçelerinde çalışan ve random örnekleme tekniğiyle belirlenen 40 okul öncesi öğretmenini kapsamaktadır. Çalışma grubundaki 20 öğretmen MEB 2002 Programı'nın, diğer 20 öğretmen ise MEB 2006 ve 2013 programlarının aile katılımı ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüş bildirmişlerdir. Araştırmanın 2003-2004 eğitim öğretim yılında çalışan 20 öğretmeninin görüşü, araştırmacının "MEB 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Uygulanmasına İlişkin Görüşlerin İncelenmesi" başlıklı çalışmasından alınmıştır (Durmuşoğlu,2004). Tablo 1'de çalışmaya katılan öğretmenlerin yaş, cinsiyet, mezun olunan program, eğitim durumu ve mesleki deneyimlerinden oluşan kişisel bilgilerine frekans ve yüzde dağılımları olarak yer verilmiştir.

Tablo 1.
Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerinin Dağılımı

Kategoriler	Alt Kategoriler	MEB 2002 Programı Öğretmen Görüşleri		MEB 2006 ve 2013 Programı Öğretmen Görüşleri	
		f	%	f	%
Cinsiyet	Erkek	1	5	1	5
	Kadın	19	95	19	95
	Toplam	20	100	20	100
Yaş	21-25	1	5	-	-
	26-30	2	10	3	15
	31-35	3	15	8	40
	36-40	5	25	6	30
	41-45	7	35	2	10
	46 ve üzeri	2	10	1	5
	Toplam	20	100	20	100
Mezun Olunan Program	Kız meslek lisesi	1	5	-	-
	Okul öncesi eğitim	5	25	16	80
	Çocuk gelişimi ve eğitimi	14	70	4	20
	Toplam	20	100	20	100
Eğitim durumu	Ön lisans	2	10	-	-
	Lisans	17	85	18	90
	Yüksek Lisans	1	5	2	10
	Toplam	20	100	20	100
Mesleki Deneyim	0-5 yıl	1	5	-	-
	6-10 yıl	2	10	3	15
	11-15 yıl	3	15	8	40
	16-20 yıl	5	25	6	30
	21 yıl ve üzeri	9	45	3	15
	Toplam	20	100	20	100

Çalışmaya gönüllü olarak katılan 40 okul öncesi öğretmeninin(Ö1-Ö40) cinsiyet, yaş, mezun olduğu program, öğrenim durumu ve kıdemlerine ilişkin kişisel verilerine bakıldığında, MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları hakkında görüş bildiren öğretmenlerin cinsiyetlerinin çoğunlukla (%95) kadın, sadece birinin erkek (%5) olduğu saptanmıştır. 2002 Programı hakkında görüş bildiren öğretmenlerin yaşlarının %35'lik çoğunluğu 41-45 yaş, 2006 ve 2013 Programı hakkında görüş bildirenlerin %40'lık çoğunluğu 31-35 yaş aralığındadır. Öğretmenlerin mezun oldukları program türlerine bakıldığında, 2002 Programı hakkında görüş bildirenlerin %70'inin Çocuk Gelişimi ve %20'sinin Okul Öncesi Öğretmenliği'nden, 2006 ve 2013 Programları hakkında görüş bildirenlerin %80'inin Okul Öncesi Öğretmenliği ve %20 sinin Çocuk Gelişimi mezunu oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin öğrenim durumlarına bakıldığında, 2002 programı hakkında görüş bildirenlerin %85'lik, 2006 ve 2013 Programları hakkında görüş bildirenlerin %90'lık oranla lisans mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca her iki grupta %5 ve %10 luk oranlarla yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin bulunduğu saptanmaktadır. Öğretmenlerin kıdem durumlarının dağılımları, 2002 programı hakkında görüş bildirenlerde çoğunlukla %45'lik oranla 21 yıl ve üstü iken, 2006 ve 2013 programında %40'lık oranla 11-15 yıl arasındadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama araçları, okul öncesi öğretmenlerine ait "Kişisel Bilgi Formu" ve yarı yapılandırılmış "Öğretmen Görüşme Formu"'ndan oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mezun olunan program, eğitim durumu, mesleki deneyim vb. bazı kişisel bilgilerini edinmek amacıyla hazırlanan bir bilgi formudur.

Öğretmen Görüşme Formu: Bu form araştırmacının "MEB 2002 Okul Öncesi Eğitim Programının Uygulanmasına İlişkin Görüşlerin İncelenmesi" başlıklı çalışmasında geliştirdiği yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formudur. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasındaki paralelliği ve farklılığı saptamak ve buna göre karşılaştırmalar yapmak amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Alan yazın taraması yapılarak oluşturulan öğretmen görüşme formu; biri okul öncesi eğitimi, biri program geliştirme ve diğeri ölçme değerlendirme alanında uzman olan üç alan uzmanından görüş alarak geliştirilmiştir. "Öğretmen Görüşme Formu", MEB 2002, 2006 ve 2013 okul öncesi eğitim programlarının aile katılımı ve değerlendirme boyutu ile ilgili olan beş sorudan oluşmaktadır. Öğretmenlere yöneltilen bu sorular, üç program ile ilgili "aile katılımı boyutu hakkındaki genel görüşleriniz nelerdir?, aile katılımı çalışmaları nelerdir?, çocuğun değerlendirilmesi nasıldır?, öğretmenin değerlendirilmesi nasıldır? ve programın değerlendirilmesi nasıldır?" şeklindeki sorulardır.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Nitel bir veri analiz türü olan betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin, önceden belirlenmiş temalara göre özetlenerek, yorumlanmasını kapsar. Betimsel analiz türünde asıl amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya temalar ve alt temalarla özetlenip yorumlanarak aktarılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Çalışmada öğretmen görüşme formunda yeralan sorular ile ilgili kategoriler oluşturulmuştur. Oluşturulan kategoriler; "aile katılımı" ve "değerlendirme" boyutundan oluşan ana kategoriler ve Tablo 2-3-ve 4 de detaylı bir şekilde verilen alt kategorilerden oluşmuştur. Veri toplama süreci sonrasında tüm görüşmeler, her bir öğretmene Ö1, Ö2 … gibi kodlar verilerek transkript edilmiştir. Güvenirliği sağlamak amacıyla transkript edilen verilerin %25'ini temsilen 10 görüşme seçilmiş, bunlar araştırmacı ve bir akademisyen tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Analizlerden elde edilen kategoriler ve alt kategoriler üzerinde çalışılmış, ortak olan kategoriler aynen kalmış, farklı olan kategoriler üzerinde tartışılarak fikir birliğine varılmıştır. Miles ve Huberman (1994) tarafından öne sürülen Miles ve Huberman Modeline göre yapılan analiz sırasında verilerin düzenlenmesi ya da azaltılması, sergilenmesi, sonuçların tanımlanması ve doğrulanması şeklindeki üç temel basamak takip edilmiştir. Bu analizdeki güvenirlik puanı .92 olarak hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın aile katılımı ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Tablo 2'de programların *a*ile katılımı uygulamalarına ilişkin genel öğretmen görüşleri belirtilmiştir.

3.1. MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın Aile Katılımı Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Tablo 2.
MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Aile Katılımı Uygulamalarına İlişkin Genel Öğretmen Görüşleri

Kategoriler	Alt Kategoriler	MEB 2002	MEB 2006	MEB 2013
		f	f	f
Aile katılımı uygulamaları genel öğretmen görüşü	Çalışmalar programda var ama önemsenmediği için pasif uygulanmakta. Zayıf bir program.	5	8	-
	Ev ziyaretlerine yer verilmiş.	3	4	9
	Çalışmalar daha belirgin ve etkili uygulanmakta, iyi bir program.	-	7	13
	TOPLAM	8	19	22

Programların Aile Katılımı boyutuna yönelik genel öğretmen görüşlerine bakıldığında, MEB 2002 (f: 5) ve 2006 (f: 8) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda aile katılımı çalışmalarının programda yer aldığı ama pek önemsenmediği için uygulamaların pasif olduğu belirtilmektedir. Ayrıca tüm programlarda ev ziyaretlerine yer verildiği, 2002 Programı'nda (f: 3), 2006 Programı'nda (f: 4) ve 2013 programında(f: 9) artan bir ivmeyle ev ziyaretlerinin yapıldığı tespit edilmektedir. Bunun yanısıra aile katılımı çalışmalarının 2006 (f: 7) ve 2013 (f: 13) programlarında daha belirgin ve etkin şekilde uygulandığı görülmektedir. Bu kategorideki bazı öğretmen görüşleri şunlardır.

Ö3 : "…Ev ziyaretlerinin yapılması MEB 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ilk defa yer almıştır"
Ö35: "…2006 Programı'nda aile katılımları oldukça pasif ve zayıf…"
Ö18: "…2002'de aile katılımı sadece evde destek verilmesi yönündeydi…"

Tablo 3'de MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın aile katılımı uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 3.
MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Aile Katılımı Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

KATEGORİLER	Alt Kategoriler	*MEB 2002*	*MEB 2006*	*MEB 2013*
		f	f	f
Aile Katılımı Uygulamaları	Çocukların gelişimsel değerlendirmeleri hakkında bilgi vermek	3	7	8
	Okul-aile işbirliğine yönelik yapılacak çalışmalar hakkında görüş alış verişinde bulunmak	2	5	7
	Çocukların gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarına yönelik bilgileri paylaşmak	5	6	9
	Okul dışı sosyal ve kültürel etkinliklere yardım amaçlı katmak	2	3	4
	Bilgi ve becerileri doğrultusunda okulda sorumluluk almak	3	4	5
	Senede iki kez veli toplantısı yapmak	5	2	5
	Ailelerin sınıf içine davet edilerek programa katılımlarını sağlamak	-	1	1
	MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilk kez "Aile Destek Eğitim Rehberi" hazırlamak	-	-	8
	Aile katılımı çalışmalarını günlük eğitim akışına dâhil etmeyi zorunlu kılmak	-	-	3
	TOPLAM	20	28	48

Tablo 3'de MEB 2002 Programı'nda öğretmenlerin; senede iki kez veli toplantısı yaptıkları (f: 5), çocukların gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarına yönelik bilgileri paylaştıkları (f: 5), onların gelişimsel değerlendirmeleri hakkında ailelere bilgi verdikleri (f: 3), okul-aile işbirliğine yönelik yapılacak çalışmalar hakkında görüş alışverişinde bulundukları (f: 2) görülmektedir. Ailelerin programı desteklemeye yönelik yaptıkları çalışmalar arasında; bilgi ve becerileri doğrultusunda okulda sorumluluk almak (f: 3) ve okul dışı sosyal ve kültürel etkinliklere yardım etmek (f: 2) yer almaktadır. Bu kategoride bulunan görüşlerden bazıları aşağıda belirtilmektedir.

Ö10: "…Veliler bilgi ve becerileri, meslekleri doğrultusunda okulda sorumluluk alıyorlar…"
Ö16: "…2002'de aile katılımı sadece evde destek verilmesi yönündeydi…"
Ö 27: "…2002 ve 2006 da bu tür çalışmalar çok önemsenmezdi.

Öğretmenlerin MEB 2006 Programı aile katılımı boyutuna yönelik görüşlerine bakıldığında, ilk sırada çocukların gelişimsel değerlendirmeleri hakkında ailelere bilgi vermek (f: 7) yer almaktadır. İkinci sırada çocukların gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarına yönelik bilgileri ailelerle paylaştıkları (f: 6) ve okul-aile işbirliğine yönelik yapılacak çalışmalar hakkında ailelerle görüş alış verişinde bulundukları (f: 5) görülmektedir. Bu kategorideki bazı görüş örnekleri şöyledir.

Ö32: "…2002 de aile katılımı az iken 2006 en son olarak da 2013 de daha sıklıkla uygulanıyor…"
Ö 36: "…okul-aile işbirliğine yönelik yapılacak çalışmalar hakkında görüş alış verişinde bulunuluyorduk …"

MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı aile katılımı boyutu hakkındaki öğretmen görüşleri incelendiğinde, öncelikle çocukların gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarına yönelik bilgileri ailelerle paylaştıkları (f: 9), çocuklarının gelişimsel değerlendirmeleri hakkında ailelere bilgi verdikleri (f: 8) görülmektedir. Bunun yanısıra "MEB Okul Öncesi Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Eğitim Destek Rehberi (OBADER)" kılavuz kitabının hazırlandığı (f: 8), okul-aile işbirliğine yönelik yapılacak çalışmalar hakkında ailelerle görüş alış verişinde bulunulduğu (f: 7) belirtilmektedir. Ayrıca 2013 Programı'nda aile katılımı çalışmalarının günlük akışa alınarak ilk kez zorunlu kılındığı da (f: 3) ifade edilmektedir. Bu kategorideki görüşlerden ikisi aşağıda yer almaktadır.

Ö27: "…2013 çok iyi. Diğerlerinde de aile katılımı vardı ama son programda daha aktif. Aileler çok mutlu. 2013 Programı'nda günlük uygulanan etkinliklerin desteklenmesi ve pekitirilmesi için ailelerle etkinlik çalışması yapılması, ailelerin sınıfa davet edilerek çocuklarıyla ve diğer çocuklarla etkileşimde olmaları sağlanıyor…"
Ö33: "…2013 Programı ile ilk kez "MEB Okul Öncesi Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Eğitim Destek Rehberi (OBADER)" hazırlanmış ve aile eğitimi ön plana çıkarılmıştır. Ailelerin eğitime nasıl katılacağı konusunda öğretmene yol gösterilmiş, destek olunmuştur. MEB 2006 ve 2013 Programları'ndaki "Aile Katılımı Tercih Formu ve Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu" ile ailelerin eğitime daha etkili katılımı sağlanmıştır…"

3.2. MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Bulgular

MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 4'de belirtilmiştir.

Tablo 4.
MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

KATEGORİLER	Alt Kategoriler	MEB 2002	MEB 2006	MEB 2013
		f	f	f
Değerlendirme Uygulamaları	***Çocuk Değerlendirme***			
	Gözlem formu ve gelişim dosyası	12	13	15
	Anekdot ve günlük kayıtlar	3	3	-
	Kontrol listeleri/ projektif testler	3	11	8
	Gelişim raporları	-	12	14
	Portfolyolar	-	4	10
	Aileler için anket formu	3	-	1
	Toplam Görüş Sayısı	**21**	**43**	**48**
	Öğretmen Değerlendirme			
	Yıllık ve günlük plana göre çocuklara kazandırdıklarını değerlendirme	-	1	6
	Günün ve ayın sonunda kendini değerlendirmesi	4	5	5
	Ailelerin kendisi hakkındaki düşüncelerini değerlendirme	5	-	1
	Yaratıcı ve eğlendirici bir program hazırlayıp uygulama durumunu değerlendirme	4	8	9
	Seminerlerde ve toplantılarda kendilerini değerlendirme	3	-	-
	Çocukların geri bildirimlerine göre kendilerini değerlendirme	4	2	1
	Teknik –yöntem ve yaklaşımları kullanma durumlarını değerlendirme	-	3	4
	Materyal seçimi ve zaman yönetimini değerlendirme	4	3	3
	Uygulamalarda karşılaşılan sorunları çözme konusunda kendilerini değerlendirme	-	1	3
	Öz değerlendirme formu kullanma	3	3	6
	Kendilerini değerlendirme konusunda yeni yayınları takip etme	1	-	-
	Toplam Görüş Sayısı	**32**	**25**	**38**

Programı Değerlendirme			
Etkinliklerin uygulanabilirliğini değerlendirme	4	3	8
Günlük/aylık planları değerlendirme	2	2	3
Hedef/amaç ve davranış/ kazanımları değerlendirme	4	5	4
Teknik –yöntemleri değerlendirme	2	2	4
Etkinliklerin eğlenceli olma durumunu değerlendirme	2	6	6
Materyali, zamanı ve ortamı değerlendirme	4	2	5
Etkinlikleri gözlemleme	1	1	1
Ölçme- Değerlendirme çalışmaları daha etkili olmalı	-	3	1
Çocuklar değerlendirmeye katılmalı	-	1	3
Programı değerlendirme soruları eklendi	-	-	1
Toplam görüş sayısı	**19**	**25**	**36**

3.3. MEB 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Bulgular

MEB 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 4'de çocuğu, öğretmeni ve programı değerlendirme şeklinde kategorize edilmiştir.

Çocuğu Değerlendirme: Tablo 4'de öğretmenlerin çoğunluğunun çocukları 3 ay ya da ayda bir gözlem formları ve gelişim dosyaları doldurarak (f: 12) değerlendirdikleri görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin çocukları, anekdot ve günlük kayıtları (f: 3), kontrol listeleri /projektif testler (f: 3) ile ailelere gönderdikleri anket formları aracılığıyla (f: 3) değerlendirdikleri tespit edilmektedir.

Bu konudaki bazı öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

> *Ö14: "…Çocukları değerlendirirken 3 ay ya da ayda bir gözlem formu dolduruyor ve gelişim özelliklerini kaydediyorum…"*
> *Ö7: "…Çocuğun değerlendirilmesinde; gözlem kayıtları, anekdot kayıtları gelişim kontrol listeleri, portfolyolar ve gelişim raporları kullanıyorum…"*

Öğretmeni Değerlendirme: Bu kategoride öğretmen görüşlerinde öncelikle ailelerin kendileri hakkındaki düşüncelerini değerlendirme (f: 5) ve çocukların geri bildirimlerine göre kendilerini değerlendirme (f: 4), günün ve ayın sonunda kendini değerlendirme (f: 4), yaratıcı, eğlendirici bir program hazırlama ve uygulama durumunu değerlendirme (f: 4) yer almaktadır. Bu görüşleri materyal seçimi ve zaman yönetimini değerlendirme (f: 3), öz değerlendirme formu kullanma (f: 3) ve kendini değerlendirme konusunda yeni yayınları takip etme (f: 1) şeklindeki görüşler takip etmektedir. Bu konuda Ö16 ve Ö7 görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir.

> *Ö16: "…Program, etkinlikler ve çocukların değerlendirmelerini gözönünde bulundurarak hazırladığım planın uygulamadaki yeterliliği ve yetersizliğini, materyal seçimim ve uygulama zamanı ile eğitim ortamının uygunluğunu gözden geçirerek kendimi değerlendiriyorum. Uygulamalar sonunda eksiklerimi tespit edip "daha iyi nasıl olabilirim?" diye kendi kendime soruyorum…''*
> *Ö7: "…Kendimi özdeğerlendirme formu ile değerlendiriyorum…"*

Programı Değerlendirme: Bu kategoride öğretmenler, programdaki etkinliklerin içeriğini, uygulanabilirliğini (f: 5), , çocukların hedef ve davranışları kazanabilme durumlarını (f: 4) kullanılan materyalleri, zamanı ve ortamı kullanma durumunu (f: 4) ve günlük/aylık planları (f: 2), etkinliklerin eğlenceli olma durumunu (f: 2), teknik ve yöntemleri (f: 2) değerlendirdiklerini bildirmektedirler. Bu konudaki birkaç öğretmen görüşü aşağıda yer almaktadır.

> *Ö8: "…Etkinlikleri değerlendirirken günlük plan ile uygulama sırasındaki sorunları ve gereksinimleri tespit ediyorum. Etkinlikler için seçilen materyal, zaman, araç-gereç ve ortamın uygunluğunu değerlendiriyorum…"*
> *Ö14: "…Etkinlikleri değerlendirirken hazırladığım plan ile uygulama arasındaki olumlu olumsuz durumlar ile aksaklıkları, ayrıca ortaya çıkan gereksinimleri tespit ediyorum. Etkinlikler için seçilen materyal, araç-gereç ve ortamın uygun olup olmadığını değerlendiriyorum…"*

3.4. MEB 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Bulgular

MEB 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın değerlendirme uygulamalarına ilişkini öğretmen görüşleri Tablo 4'de çocuğu, öğretmeni ve programı değerlendirme şeklinde kategorize edilmiştir.

Çocuğu Değerlendirme: MEB 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın çocuğu değerlendirme kategorisinde öğretmenlerin çocukları, gözlem formları (f: 13) ve gelişim raporları (f: 12) doldurarak, kontrol listeleri/ projektif testler (f: 11), portfolyolar(f: 4), anekdot ve günlük kayıtları (f: 3) kullanarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu kategorideki görüşlerden biri şu şekildedir:

Ö32: "… Okulda öğrenilenlerden ziyade sürecin nasıl işlediğinin önemini vurgulayan ve gözlem formlarını kullanarak çocukları gözlemleyip değerlendirmemizi sağlayan bir program…".

Öğretmeni Değerlendirme: Öğretmenler kendilerini değerlendirirken ilk sırada, yıllık ve günlük plana göre yaratıcı, eğlendirici bir program hazırlama ve uygulamadaki başarılarını değerlendirdikleri (f: 8), ikinci sırada günün sonunda ve aylık olarak kendilerini değerlendirdikleri (f: 5) yönünde görüş bildirmektedirler. Ardından teknik, yöntem ve yaklaşımları kullanma, materyal seçimi ve süreyi kullanma durumunu değerlendirdikleri, öz değerlendirme formu kullandıkları (f: 3) ve son olarak çocukların geri bildirimlerine göre kendilerini değerlendirdikleri (f: 2) görülmektedir. Bu konudaki bir öğretmen görüşü aşağıda yer almaktadır:

Ö23:"…Çocuklar için yıllık ve günlük plana göre yaratıcı, eğlendirici bir program hazırlayıp uygulayabildim mi? diye kendi başarımı değerlendiriyorum…"

Programı Değerlendirme: Bu kategoride öğretmenler programı değerlendirirken etkinliklerin eğlenceli olma durumunu (f: 6), hedef/amaç ve davranış/kazanımları (f: 5) ve etkinliklerin uygulanabilirliğini değerlendirdikleri (f: 3) yönünde görüş bildirmektedirler. Bunun yanısıra öğretmenler programı değerlendirmede ölçme- değerlendirme çalışmalarının daha etkili olması (f: 3) gerektiği konusunda da görüş belirtmektedirler. Bu kategorideki görüşlerden bazıları şu şekildedir:

Ö31: "…Programdaki etkinliklerin eğlenceli ve uygulanabilir olup olmadığını değerlendiriyorum…"
Ö38: "… 2006 Programı'nda, programı değerlendirirken çocukların amaçlara ne kadar ulaştıklarına bakıyorum…"

3.5. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Bulgular

MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 4'de çocuğu, öğretmeni ve programı değerlendirme şeklinde kategorize edilmiştir.

Çocuğu Değerlendirme: MEB 2013 Programı'nın çocuğu değerlendirme kategorisinde öğretmenlerin, gözlem formları, gözlem dosyaları (f: 15), gelişim raporları (f: 14), portfolio (f: 10), kontrol listeleri/projektif testler (f: 8) kullandıkları saptanmaktadır. Ayrıca bir öğretmenin de ailelere gönderdiği anket formu aracılığıyla çocukları değerlendirdiği görülmektedir. Bu kategorideki görüşlerden bazıları şunlardır:

Ö24: "…Süreçte ve sonuçta çocuklarda oluşması beklenen öğrenme çıktılarına ne kadar ulaşılıp ulaşılamadığı önemli bir detaydır. Değerlendirme boyutu birçok araç kullanılarak ele alınmıştır…"
Ö39: "… Çocuğun değerlendirilmesinde; gözlem kayıtları, anekdot kayıtları, gelişim kontrol listeleri, portfolyolar ve gelişim raporları kullanılmıştı. Bunların yanında kazanım değerlendirme formu ve öğretmen öz değerlendirme formu geliştirilmişti…"

Öğretmeni Değerlendirme: Bu kategorideki öğretmen görüşleri arasında ilk sırada yıllık ve günlük plana göre yaratıcı, eğlendirici bir program hazırlama ve uygulamadaki başarılarını değerlendirme (f: 9), ikinci sırada öz değerlendirme formu kullanma (f: 6), üçüncü sırada günün sonunda ve aylık olarak kendilerini değerlendirme (f: 5) bulunmaktadır. Bunun yanısıra öğretmenlerin belirttikleri diğer görüşler arasında öncelikle kullandıkları teknik-yöntem ve yaklaşımı kullanma durumlarını (f: 5), materyal seçimi ve zaman yönetimini değerlendirme (f: 4), ardından uygulamalarda karşılaşılan sorunları çözme konusunda kendilerini değerlendirme (f: 3) yer almaktadır. Bu konudaki bir öğretmen görüşü şöyledir:

Ö36: "…Öğretmen olarak kendimi değerlendirirken yıllık ve günlük plana göre yaratıcı bir program hazırlama, çocukları eğlendirme ve uygulamada başarılı olma durumumu değerlendiriyorum…"

Programı Değerlendirme: Bu kategoride öğretmenlerin programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliğini (f: 8), etkinliklerin eğlenceli olup olmadığını (f: 6), materyalleri, zamanı ve ortamı (f: 5) değerlendirdikleri görülmektedir. Bunların yanı sıra 2013 programında çocukların da değerlendirme sürecine katılması (f: 3) yönünde görüşler bulunmaktadır. Ayrıca bir öğretmen görüşü de MEB 2013 Programı'na, program değerlendirme sorularının eklendiğini belirtmektedir. Öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Ö37: "…2013 Programı'nda etkinlik değerlendirmesi ise en çok önemsediğim kısım. Sorularla ve farklı değerlendirme yolları ile kazanımları ölçebilmek, bir sonraki güne veya haftaya yol çizebilmek açısından günün son ve en önemli adımı. …".
Ö29: "…2013 Program'ında günü değerlendirme zamanında günlük eğitim süreci ve etkinliklerin değerlendirilmesine çocuklar da katılıyor…"

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda yer alan aile katılımı ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerini incelemek amacıyla yapılan çalışmada aile katılımı hakkındaki genel görüşlerde öğretmenler üç

programda da aile katılımı çalışmalarına yer verildiğini belirtmişlerdir. Ancak öğretmenler MEB 2002 ve 2006 Programları'nda aile katılımı çalışmalarına yer verilmesine rağmen, pek önemsenmediği için uygulamaların pasif olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu uygulamaların pasif olma sebeplerinin, öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarının önemi ve gerekliliği konusundaki görüşlerinin yeterli düzeyde olmayışından kaynaklandığı söylenebilir. Bunun yanısıra öğretmenler MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nda yıllar geçtikçe ev ziyaretlerine daha fazla yer verdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler 2006 ve 2013 Programları'nda aile katılımı çalışmalarının daha belirgin ve etkin şekilde uygulandığını da ifade etmişlerdir. Bu sonuç, öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarının önemi, gerekliliği ve etkin bir şekilde uygulanması konusunda zamanla daha bilinçlenerek görüşlerinin olumlu yönde geliştiği şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerden bazıları MEB 2002 Programı'nda aile katılımı çalışmalarının pek önemsenmediğini belirtirken bazıları da yılda iki kez veli toplantısı yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yaptıkları uygulamaların başında; çocukların gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçları ve değerlendirmelerine yönelik bilgileri paylaşmak, okul-aile işbirliğine yönelik görüş alışverişinde bulunmak yer almıştır. Ebeveynlerin programı destekleme çalışmaları kapsamında; bilgi ve becerileri doğrultusunda okulda sorumluluk aldıkları, okul dışındaki sosyal ve kültürel etkinliklere yardım ettikleri ancak eğitim programına katılımları için okula davet edildiklerinde katılım göstermedikleri tespit edilmiştir. Çaltık (2004) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin MEB 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda aile katılımı etkinliklerinin öneminin bilincinde oldukları, aileleri çoğunlukla veli toplantısı, bilgilendirme toplantıları, gezi vb. aile katılımı çalışmalarıyla programa dahil ettikleri tespit edilmiştir. Bu sonuç yapılan çalışmanın sonucu ile kısmen benzerlik göstermektedir.

Yapılan çalışmada MEB 2006 Programı aile katılımı çalışmalarına yönelik öğretmen görüşlerinde ilk sırada programda aile katılımı çalışmalarının yer aldığı ama uygulamaların pasif olduğu, çoğunlukla çocukların gelişimsel değerlendirmeleri hakkında ailelere bilgi verildiği, ardından ev ziyaretlerine yer verildiği görülmüştür. Yıldız'ın (2012) yapmış olduğu çalışmada anaokullarında ve anasınıflarında 2006 Programı'nı uygulayan okul öncesi öğretmenlerin büyük çoğunluğunun aile katılımı çalışmalarında ev ziyaretlerine olumlu baktıkları ve uyguladıkları saptanmıştır. Yapılan çalışmanın sonucu bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Arabacı ve Aksoy'un (2005) ifade ettiği gibi çocuklarını en iyi tanıyan ebeveyler ile öğretmenlerin işbirliği, çocukların ilgi ve gereksinimlerine uygun nitelikli eğitim ortamlarının sağlanmasını kolaylaştıracaktır. Bu açıdan düşünüldüğünde okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımı çalışmalarında "ev ve okul arasında güçlü etkileşim kurma" ya da "farklı iletişim teknikleri kullanma" (Eliason ve Jenkins, 2003) gibi becerilerinin geliştirilmesine gereksim olduğu, bu gereksinimin ev ziyaretleri ve diğer aile katılımı çalışmaları ile karşılanabileceği söylenebilir.

MEB 2013 Programı aile katılımı çalışmalarına yönelik öğretmen görüşlerine bakıldığında, çocukların gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarına, gelişimsel değerlendirmelerine ve okul-aile işbirliğine yönelik çalışmalara yer verdikleri saptanmıştır. Bunun yanısıra öğretmenler ailelerle karşılıklı bilgi paylaşımı ve görüş alış verişinde bulunduklarını, aile katılımı çalışmalarının günlük eğitim akışında zorunlu kılındığını ve OBADER kılavuz kitabının programa eklendiğini belirtmişlerdir. Başaran ve Ulubey'in (2018) çalışmalarında öğretmenlerin çoğunun, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki aile katılımına ilişkin hedeflenenlere tamamen, bir kısmının ise büyük bir oranda ulaştıklarını ifade etmişlerdir. Ancak, 2013 Programı'nı uygulayan öğretmenlerin bazıları okulun bulunduğu sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklar nedeniyle aile katılım çalışmalarında sorunlar yaşadığını, bu nedenle programda yer alan ölçütlerde aile katılımının gerçekleştirilemediğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda araştırma sonuçları yapılan çalışma sonuçları ile kısmen benzerlik göstermektedir. Tükel'in (2017) çalışmasında da 2013 Programı ile ilgili olarak, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin aile katılımı ve eğitimine daha fazla yer verilmesi gerektiği ve aile katılımı, aile ile işbirliği boyutlarına ilişkin olumlu görüş bildirdikleri saptanmıştır. Yapılan araştırmanın sonucunda, okul öncesi öğretmenleri yıllar geçtikçe programların aile katılımı boyutu hakkında ailelerin daha katılımcı ve bilinçli olduğunu ifade etmektedir. Bu araştırmanın sonuçları da yapılan çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada MEB 2002, 2006 ve 2013 Programları'nın aile katılımı uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri kısmen farklılık gösterse de, öğretmenler aile katılımı çalışmaları ve okul aile işbirliğinin önemi konusunda ortak görüş bildirmektedirler. Öğretmenlerin ortak görüş bildirdikleri diğer bir konu da aileleri değerli bir bilgi ve destek kaynağı olarak görmeleridir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımı çalışmaları kapsamında son iki programda daha etkili ve çeşitli uygulamalar yapmalarının sebepleri arasında yıllar geçtikçe bu konuda daha çok bilinçlenmeleri ve yeterliliklerinin artmasının yer aldığı söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç, MEB 2002-2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın her üçünde de öğretmenlerin programı "çocuk, öğretmen ve program değerlendirme" olmak üzere üç boyutlu değerlendirdikleri yönündedir.

MEB 2002 Programı'nda çocuğun değerlendirilmesine ilişkin olarak öğretmenlerin, ayda ya da üç ayda bir gözlem formu, gelişim dosyası, anektod-günlük kayıtları, kontrol listeleri/projektif testler aracılığıyla çocukları gelişimsel olarak değerlendirdiklerine yönelik uygulamalar yaptıkları tespit edilmiştir. 2002 Programı'nın öğretmen değerlendirme kategorisininde ise öğretmenlerin, çoğunlukla ailelerin kendileri hakkındaki düşünceleri ya da çocukların geri bildirimlerine göre ve yaratıcı, eğlenceli bir program hazırlama ve uygulama durumlarına göre kendilerini değerlendir- dikleri görülmüştür. Bu görüşlerin yanısıra günün ve ayın sonunda kendilerini, materyal seçimlerini ve zaman yönetimlerini değerlendirdiklerini belirten öğretmen görüşlerinin yer aldığı da saptanmıştır. Programın değerlendirilmesi kategorisindeki uygulamalarda ise öğretmenlerin çoğunluğunun, programdaki etkinliklerin içeriği, uygulanabilirliği, eğlenceli olma durumu, çocukların hedef ve davranışları kazanabilme durumu, kullanılan materyaller, zaman ve ortamı kullanma durumu, günlük planları, kullanılan teknik ve yöntemleri değerlendirdikleri görülmüştür.

MEB 2006 Programı'nda çocukların değerlendirilmesinde öğretmenlerin sırasıyla, gözlem formu, gelişim dosyası ile gelişim raporu doldurdukları, bunu kontrol listeleri/projektif testler ve portfolyo kullanımının takip ettiği saptanmıştır. Programın öğretmene ilişkin değerlendirmelerinde ise ilk sırada yıllık ve günlük plana göre yaratıcı, eğlendirici bir program hazırlama ve uygulamadaki başarılarını değerlendirdikleri, ikinci sırada günün ve ayın sonunda kendilerini değerlendirdikleri, ardından kullandıkları teknik, yöntem, yaklaşımları, materyal seçimi ve süreyi kullanma durumunu ve son olarak da kendilerini değerlendirdikleri görülmüştür. Programın değerlendirilmesinde ise öğretmenlerin sırasıyla programdaki etkinliklerin eğlenceli olma durumu, çocukların hedef ve davranışları kazanabilme durumları, etkinliklerin içeriği ve uygulanabilirliğinin değerlendirildiği yönünde görüş bildirdikleri saptanmıştır. Program değerlendirmenin pek yapılmadığını belirten öğretmen görüşlerinin varlığı da dikkat çekmektedir. Durmuşçelebi ve Akkaya'nın (2011) yaptıkları çalışmada, 2006 programı öğelerinden olan ''değerlendirme'' boyutunun uygulanmasına ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin olumsuz görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin 2006 Programı'nı, kendilerini, öğrencileri ve programı nasıl değerlendirecekleri konusunda yeterince bilgilendirme yapmaması nedeniyle olumsuz değerlendirdikleri saptanmıştır. Yapılan araştırmanın bulguları, bu çalışmanın bulguları ile kısmen benzerlik göstermektedir.

MEB 2013 Programı'nda çocuğu değerlendirme uygulamalarında ilk sırada gözlem formu ve gelişim dosyası, ikinci sırada gelişim raporu doldurma ve üçüncü sırada portfolio, ardından kontrol listeleri/projektif testlerin kullanıldığı görülmüştür. Öğretmeni değerlendirme uygulamalarında ise ilk sırada yıllık ve günlük plana göre yaratıcı, eğlendirici bir program hazırlama ve uygulama durumu, ikinci sırada aylık ve günlük plana göre çocuklara kazandırdıklarını ve günün-ayın sonunda kendilerini, ardından teknik, yöntem ve yaklaşımları kullanma durumunu değerlendirdikleri saptanmıştır. Programı değerlendirilme uygulamalarında ise çoğunlukla programdaki etkinliklerin uygulanabilirliği ve eğlenceli olma durumu, materyalleri, zamanı, ortamı, programdaki kazanımları, teknik- yöntem ve yaklaşımları kullanma durumlarını değerlendirdikleri bulunmuştur. Ayrıca 2013 Programı'nda çocukların program değerlendirme sürecine katılması yönünde az da olsa görüş bildiren öğretmenlerin olduğu da tespit edilmiştir. Tükel'in (2017) çalışmasında, öğretmenlerin 2013 Programı'nın değerlendirme boyutunda daha etkili ve alternatif değerlendirme yöntemlerinin kullanıldığı yönünde olumlu bir görüşe sahip oldukları görülmüştür. Araştırmanın bu sonucu yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Başaran ve Uluğbey'in (2018) çalışmasında, öğretmenlerin çoğunluğu 2013 Programı'nın değerlendirilmesine ilişkin hedeflere tamamen ulaştıklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda araştırma sonucu ile yapılan çalışma sonuçları arasında kısmen benzerlik saptanmıştır.

Okul öncesi eğitim programlarının çocuğu değerlendirme uygulamalarında öğretmenlerin; MEB 2002, 2006 ve 2013 Program'larının üçünde de kullandıkları değerlendirme araçlarının "gözlem formu, gelişim dosyası, kontrol listesi ve projektif testler" olduğu görülmüştür. Programların her ikisinde ortak kullanılan araçlar; MEB 2002 ve 2006 programlarında anekdot ve günlük kayıtları, 2006 ve 2013 programlarında ise gelişim raporları ve portfolyolar olarak tespit edilmiştir. Öğretmenlerin özellikle 2013 programında portfolyaların kullanımına daha fazla ilgi gösterdikleri görülmüştür. Poole'e (2001) göre portfolyolar; çocukla ilgili gözlemler, çocuğun farklı materyallerle yapmış olduğu çalışmalar ve bu sırada çekilen fotoğrafları, çocuğun yaptığı resimler, video kayıtları, konuşma kayıtları, ailelerle yapılan görüşmeler, öğretmenin ve ailenin çocuk hakkındaki değerlendirmeleri, çocuğun ailesine, ailenin çocuğa gönderdiği mektuplar, çocuğun ailesiyle birlikte veya okulda yaptığı projeleri vb. belgelerle çocuğun sürece dayalı değerlendirmesini kapsamaktadır. Özellikle 2013 Programı'nda öğretmenlerin portfolyo kullanımlarındaki artışın sebepleri arasında, onların farklı değerlendirme araçlarının kullanımı ve çocukların sürece dayalı değerlendirilmelerinin önemini fark etmelerinden kaynaklanabileceği söylenebilir.

MEB 2002, 2006 ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları'nın öğretmen değerlendirme uygulamaları kapsamında her üç programda da öğretmenlerin; günün ve ayın sonunda kendilerini değerlendirdikleri, yaratıcı ve eğlendirici bir program hazırlayıp uygulama durumlarını değerlendirdikleri, çocukların geri bildirimlerine göre kendilerini değerlendirdikleri, materyal seçimi ve zaman yönetimini değerlendirdikleri ve öz değerlendirme formu kullandıkları saptanmıştır. Ayrıca MEB 2006 ve 2013 Programları'nda öğretmenlerin, teknik, yöntem ve yaklaşımları kullanma durumlarını değerlendirdikleri görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin son iki programda eğitim programlarında teknik, yöntem ve yaklaşım kullanımına önem verdikleri söylenebilir.

Programın Değerlendirilmesine ilişkin uygulamalarda ise her üç programda da öğretmenlerin çoğunlukla programdaki etkinliklerin içeriği ve uygulanabilirliği, çocukların hedef/kazanım ve davranışları/göstergeleri kazanabilme durumları, kullanılan materyaller, zaman ve ortamı kullanma durumu, günlük planları, teknik ve yöntemleri, etkinliklerin eğlenceli olma durumunu değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. MEB 2006 Programı'nda değerlendirmenin pek yapılmadığını belirten öğretmen görüşlerinin olduğu da görülmüştür. Ayrıca 2013 Programı'nda çocukların program değerlendirme sürecine katılması yönünde görüş bildiren birkaç öğretmenin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç programda çocuğun katılım hakkının az da olsa gerçekleştirilmesi açısından oldukça önemlidir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda geliştirilen öneriler şunlardır:

- Ailelerin okul öncesi eğitim programlarının aile eğitimi ve katılımı ile değerlendirme boyutlarında aktif bir şekilde yer almaları için gerekli planlamalar yapılarak karar verme sürecine katılımları sağlanmalıdır.
- Okul öncesi öğretmenlerinin çocuğu tanıma ve değerlendirme çalışmaları, alternatif değerlendirme metodlarını kullanma ile aile katılımı ve eğitimi konusunda MEB Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü- üniversite işbirliği ile hazırlanan hizmet-içi eğitimleri alarak, bilgileri güncellenmeli ve eksiklikleri giderilmelidir.

- Okul öncesi öğretmenlerin ve ailelerin değerlendirme ve aile katılımı ile ilgili sorunlarının ve ihtiyaçlarının belirlenmesi amacı ile araştırmalar yapılmalı, çözümler üretilmelidir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan rehber öğretmenlerin eğitim programının çocuğu tanıma ve değerlendirme ile aile katılımı ve eğitimi boyutlarında okul öncesi öğretmeni ile işbirliği içinde çalışması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.
- Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin sorunlarının ve ihtiyaçlarının belirlenmesi amacı ile ülke genelinden seçilen geniş bir örneklemle yeniden yapılabilir.
- Okul öncesi eğitim programlarının aile katılımı, eğitimi ve değerlendirme boyutlarının uygulanması ve işleyişine yönelik derinlemesine gözlemlerle boylamsal çalışmalar yapılmalı, bunları gözlem ve görüşme gibi nitel veri toplama teknikleriyle destekleyerek, veri çeşitlemesi (data triangulation) yöntemi uygulanmalıdır.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan aile katılımı çalışmalarında başarı ve sürekliliği sağlamak için okul aile işbirliğini desteklemek adına, aile, öğretmen ve yöneticilerin birlikte çalışarak aile katılımı çalışmalarına önem vererek uygulamalar yapmaları gerekmektedir.

5. KAYNAKÇA

Akkaya, D. (2009) *2006 okulöncesi eğitim programının uygulanmasında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Kayseri ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aktaş-Arnas, Y. (2011). Okul öncesi eğitimde aile katılım stratejileri. Y. Aktaş-Arnas (Ed.), Aile eğitimi ve okul öncesinde aile katılımı (s. 97-158). Ankara: Vize Yayıncılık.

Albrecht K, Miller LG (2004). The compherensive preschool curriculum. Maryland. pp. 27-30.

Arabacı, N. ve Aksoy, A. B. (2005). Okul öncesi egitime katılım programının annelerin bilgi düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 29: 18-26. Arı, 2003.

Arı, M. (2003). Türkiye'de erken çocukluk eğitimi ve kalitenin önemi. (Ed.) M. Sevinç. *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* (ss. 31-36). İstanbul: Morpa.

Aslan, D. (2005). Okul Öncesi Eğitimde Reggio Emilia Yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14*(1), 75-84.

August AL (2008). Preschool Education in Beize: Research on The Current Status and Implications For The Future. Unpublished Doctoral Dissertation. College of Education and Human Services University of North Florida.

Başaran, S.T. ve Ulubey, Ö. (2018). 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* Cilt: 51, Sayı: 2, 1-38 DOI: 10.30964/auebfd.417643.

Blakemore SJ, Frith U (2005). *The Learning Brain Lessons For Education*. Printed in the United Kingdom: Blackwell Publishing Ltd. 18p.

Briggs C (1986). Learnning How to ask: A sociolinguistic appraisal of the role of the interview in social science research. Cambridge: Cambridge University Press.

Can Gül, Ş. (2009). *Okul öncesi eğitimde öğretmen ve öğretmen adaylarının 2006 okul öncesi eğitim programının değerlendirme unsuruna yönelik görüş ve davranışlarının incelenmesi*. Master Tezi, Denizli: Pamukkale Universitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çamlıkaya, Ş. E. (2007). *IB PYP programına yakından bir bakış ve Türk Milli Eğitim müfredatını uygulayan bir ilköğretim okulunun, IB PYP'ye göre hazırlanmış müfredatından örnek çalışma.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Çaltık, İ. (2004). *Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokulu ve anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin uygulanan okulöncesi eğitim programına ve programın kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cömert, S. (2003). *2002 Yılı Okul Öncesi Eğitim Programı hakkında öğretmen görüşleri ve uygulamaları* (Sakarya İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demir, Ö. (2001). *Anasınıfı programının öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirel, Ö. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*, Pegem Yayıncılık, 12.Baskı, Ankara.

Durmuşçelebi, M. Ve Akkaya, D. (2011). 2006 Okulöncesi Eğitim Programının Uygulanmasının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kayseri İli Örneği)". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi:* 31.

Durmuşoğlu, M.C. (2004). *MEB 2002 okulöncesi eğitim programına ve uygulamasına ilişkin görüşlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Düşek, G. (2008). *2006 yılında uygulamaya konulan okul öncesi eğitim programı hakkında ilköğretim müfettişleri, okul öncesi eğitim veren kurum müdürleri ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi* (*Ordu İli Örneği*). Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eliason, C. and Jenkins, L. (2003*). A Practical Guide to Early Childhood Curriculum.Merrill Prentice Hall.* Upper Saddle River, New Jersey, Colombs, Ohio.

Epstein L. (2002). School, Family and Community Partnership: Caring For The Children We Share. California: Corwin Pres.

Epstein, J. L. (2011). *School, family and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Westview Press.

Epstein, J. L., & Sanders, M. G. (2006). Prospects for change: Preparing educators for school, family, and community partnerships. *Peabody Journal of Education,* 81(2), 81-120.

Erdamar Koç, G. (2018). Program tasarısı hazırlama (Amaç, İçerik, Eğitim Durumları ve Değerlendirme) (Ed: Z.F. Temel, N.Aral), *Gelişim destek programları tanımlar ve programlar.* Ankara, HedefCS Yayıncılık.

Erkan, S. (2010). Aile ve aile eğitimi ile ilgili temel kavramlar. (Ed: Z.F. Temel) *Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmaları.* Ankara: AnıYayıncılık.

Erkan, S. (2015). Aile ve aile eğitimi ile ilgili temel kavramlar. (Ed.) F. Temel. *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları* (ss. 3-48). Ankara: Anı Yayıncılık.

Gelişli, Y. ve Yazıcı, E. (2012). Türkiye'de uygulanan okul öncesi eğitim programlarının tarihsel süreç içerisinde değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 29,* 85-93.

Güler, D. S. (2001). "*4-5 Ve 6 Yaş Okul Öncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi*", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Henderson, A. T., Mapp, K. L., Johnson, V. R. & Davies, D. (2007). *Beyond the bake sale: The essential guide to family-school partnerships*. New York: New Press.

Hyson, Marilou (Ed.) (2003). *Preparing early childhood professionals: NAEYC's standards for programs.* Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.

Kandır, A. (2002). *36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programlarının hazırlanması,* Ankara: Kök Yayıncılık, 7-8.

Kandır, A. ve Kurt, F. (2010*). Proje temelli okul öncesi eğitim programı* (1. Basım). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Kieff, J. & Wellhousen K. (2000). Planning Family Involvement in Early Childhood Programs. *Childhood Education, 55(3),* 18-22.

Köycehiz, M., Ağaçdan,M., Akaydın,D., Yorgun,E., Tezel Şahin,F. (2016). Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim programlarında aile katılımının dünü ve bugünü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 45, Ağustos.

Ledoux, M., Yoder, N., & Hanes, B. (2010). The use of personal data assistants in early childhood assessment. *Computers in the Schools,* 27 (2), 132-144.

Marcon, R. A. (1999). Positive relationships between parent school involvement and public school intercity preschoolers' development and academic performance. *School Psychology Review*, *28*(3), 395-412.

MEB (2002). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Program*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.

MEB (2006). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı. MEB Yayıncılık, Ankara: 11-17,91.

MEB (2013). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı. MEB Yayıncılık, Ankara: 9-17, 53-54.

Miles MB, Huberman AM (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook. (2nd Edition*). Calif.: SAGE Publications.

Oğuz, V. & Köksal-Akyol, A. (2006). Çocuk eğitiminde Montessori yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15*(1), 243-256.

Özsırkıntı, D., Akay, C., ve Yılmaz-Bolat, E. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri (Adana ili örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 1* (1), 313-331.

Poole, Carla (2001). "How to Asses Children's Progress" *Scholastic Early Childhood Today*, V: 15 No:5:24-25.

Rimm-Kaufman, S. E., Pianta, R. C., Cox, M. J., & Bradley, R. H. (2003). Teacher-rated family involvement and children's social and academic outcomes in kindergarten. *Early Education and Development, 14*(2), 179-198.

Sheldon, S. B. (2003). Linking school-family-community partnerships in Elementary schools to student achievement on state tests. *Urban Review, 35*(2), 149-165.

Temel, F., Aksoy, A., & Kurtulmuş, Z. (2010). Erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları. In. F. Temel (Ed.) *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları* (pp.328-359). Ankara: Anı Yayıncılık.

Tükel, A. (2017). *2013 okul öncesi eğitim programi ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dali Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bilim Dali Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Yıldırım, A. and Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,* Seçkin Yayıncılık, 8. Basım, Ankara.

Yıldız, C. ve Durmuşoğlu, M. (2018). Dünyadaki farklı erken çocukluk müfredatı ve yaklaşımlarına aile katılımı. *Uluslararası Eğitim Programları Ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, *8* (1), 23-38.

Yıldız, S. (2012). *Okul öncesi eğitim programında yer alan ev ziyaretlerinin işlevselliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Nevşehir İli Örneği*), Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Wechsler, M., Melnick, H., Maier, A., & Bishop, J. (2016). *The Building Blocks of High-Quality Early Childhood Education Programs* (policy brief). Palo Alto, CA: Learning Policy Institute.

Winter, M.S.(1994). A program for all children. *Childhood Education*, Winter, 71(2):91-95.

Weiss, K. (2013). *Teachers' perspectives on assessment of the learner profile attributes in the primary years programme.* Unpublished master's thesis, Bilkent University, Ankara.

6. EXTENDED ABSTRACT

The literature includes studies involving the opinions of preschool teachers on different issues regarding the Ministry of National Education (MoNE) Preschool Education Curricula. However, there is no historical study examining teacher opinions on family involvement and assessment dimensions considering the MoNE 2002, 2006, and 2013 Preschool Education Curricula. Therefore, this study aimed at examining teachers' opinions on the family involvement and assessment practices of the MoNE 2002, 2006, and 2013 Preschool Education Curricula. Interview method among qualitative research models was used in this study. The data were collected using "Teacher Personal Information Form" and "Teacher Interview Form". The sample of the study consists of 40 preschool teachers who worked in official kindergarten and kindergartens affiliated to MEB in eight district centers of Ankara province in the academic years of 2003-2004 and 2015-2016. Considering the data on personal information of preschool teachers who provided opinions on 2002, 2006, and 2013 Preschool Education Curricula, it was seen that the majority of the teachers were female.

Descriptive analysis was used to analyze the data obtained from the opinions of preschool teachers on the family involvement and assesment dimensions of the related curricula. The emerging themes and sub-themes were investigated, common themes remained the same, and a consensus was reached by discussing different themes. In the analysis conducted according to the Miles and Huberman Model proposed by Miles and Huberman, the reliability was found to be .92.

In the majority of the teachers' opinions on the family participation practices of the MoNE 2002 curriculum, it was mentioned that they organized parents' meetings twice a year. Considering the activities performed, sharing information about children's developmental and educational needs and assessments and exchanging opinions on school-family cooperation was at the

forefront. Considering the parents' efforts to support the curriculum, it was stated that they took responsibility in school in line with their knowledge and skills, helped the social and cultural activities outside of school, and some parents did not participate in family involvement. Considering the opinions on the family involvement dimension of the MoNE 2006 curriculum, it was seen that family involvement studies were included in the curriculum in the first place, but the practices were passive, information was given about the developmental assessments of the children, and home visits were included. It was stated that the family involvement activities were performed more clearly and effectively in the MoNE 2006 and 2013 curricula.

The teacher opinions on the assessment category of the MoNE 2002, 2006, and 2013 Preschool Education Curricula were grouped as child, teacher, and curriculum assessment. Most of the teacher opinions in the child assessment dimension of the MoNE 2002 curriculum indicated that they evaluated the child using observation forms and developmental files, anecdotal records, learning outcome assessment forms, and projective tests. Considering self-evaluation, the teachers expressed that they evaluated which learning outcomes the children gained according to the annual and daily plan, they received feedback from the families and children, and they assessed the problems they encountered in addition to the technique, method, approach, material, time, and environment they used. Considering the child assessment dimension of the MoNE 2006 curriculum, it was seen that teachers used observation forms and developmental files for the children in the first place. This was followed by the use of learning outcome as assessment forms and projective tests and portfolios. Considering the teacher assessment category, the first majority suggested that the teachers assessed whether a creative, entertaining, and effective curriculum was prepared and implemented or not and the second majority suggested that the teachers assessed themselves at the end of day and month. The third majority suggested that teachers assessed whether techniques, methods, and approaches were used or not and assessed the material selection and time management. Considering the curriculum assessment dimension, the teachers stated that they assessed whether the activities in the curriculum were entertaining or not, the ability of children to gain learning outcomes and behaviors, the content and applicability of the activities, respectively. Considering the child assessment dimension of the MoNE 2013 curriculum, the teacher opinions highlighted filling the observation form and development file and using portfolio respectively. Considering the teacher assessment dimension, it was determined that they assessed their success in preparing and implementing a creative and entertaining curriculum according to the annual and daily plan most. Considering the curriculum assessment dimension, it was determined that they mostly assessed the applicability of the activities, the use of materials, time, and environment, the learning outcomes/indicators in the curriculum, and whether the activities were entertaining or not. Only one teacher stated that he/she included children in the assessment process. Over the years, the preschool teachers participating in the study have adopted a positive opinion that families are more participatory and conscious about the family involvement dimension of the programs, and that more effective and alternative assessment methods are used in the assessment dimension.

The findings of the study showed that the quality level of the early childhood education program has a significant effect on children's education. In this context, it is an important issue to conduct academic studies to increase the quality of early childhood education program. In order to increase the quality of these programs, the dimensions of the program should also be increased. In addition, an important part of early childhood programs is parent involvement and program evaluation, which are important aspects in determining the quality level of the program. Conducting longitudinal or mixed-pattern studies to develop family participation and assessment dimensions for the quality of early childhood education programs will contribute to the field.